

ZABRZŃSKIE I RUDZKIE ŚLADY BALLESTREMÓW

Oto rezydencja godna potentatów przemysłowych.

<https://www.youtube.com/watch?v=HJTZ80bdhug> Dzisiaj Pławniowice przyciągają głównie jako miejsce rekreacji, tym bardziej warto znać historię tego miejsca.

<https://www.youtube.com/watch?v=kYKk9ErrX5Y>

ZABRZŃSKIE I RUDZKIE ŚLADY BALLESTREMÓW

Źródło informacji i foto: <https://slaskie.travel/pl-PL/Artykuly/Pokaz/1016442/sladam-ballestremow-z-plawniowic>.

Ballestremowie to rodzina śląskich potentatów gospodarczych, milionerów i filantropów, która pojawiła się na Śląsku pod koniec XVII wieku i tu do 1945 r. prowadziła ożywioną działalność gospodarczą, społeczną, oświatową i religijną. Ballestremowie budowali huty i kopalnie istotnie wpływając na kształt gospodarki i rozwój przemysłu w regionie. Pamiętali też o swoich pracownikach. Zapewniali im mieszkania, pomoc socjalną, opiekę medyczną, dostęp do edukacji, a także rozrywkę i posługę religijną. Pozostały po nich liczne ślady materialne w postaci pałaców, kolonii robotniczych, kościołów, których byli patronami. Do największego rozkwitu majątku BALLESTREMÓW rodowego doszło w czasach Franciszka (1834-1910).

Franciszek von Ballestrem *Landeskunde des Oberschlesischen Industriegebietes*

To wykształcony hrabia, posługujący się biegle trzema językami (niemieckim, francuskim i polskim) wieloletni poseł do niemieckiego Reichstagu, a w latach 1898-1906 – prezydent tegoż parlamentu. Twórca gospodarczej potęgi Ballestremów, na którą składały się **kopalnie węgla kamiennego w Rudzie Śląskiej** „Brandenburg” („Wawel”), „Wolfgang” („Walenty”), **w Zabrzeu Castellengo** („Rokitnica”), „Abwehr” („Mikulczyce”), huty żelaza „Pokój” i „Ferrum”, huta cynku „Karol”, elektrownia „Mikołaj”, koksownia „Wolfgang”, piaskownię, kamieniołomy, cegielnie oraz prawie 4700 ha pól i lasów.

ZABRZŃSKIE I RUDZKIE ŚLADY BALLESTREMÓW

Te budynki można oglądać dzisiaj. Niektóre przeszły renowację. Niektóre zdążyliśmy odwiedzić przed pandemią, inne są w palnie wycieczek naszego koła.

Ruda Śląska, szymb "Franciszek" w dzielnicy Ruda, foto Edward Wiczorek

Siedzibą dyrekcji dóbr była najpierw Ruda Śląska, a po podziale Górnego Śląska w 1922 r. – Gliwice

Dyrekcja dóbr Ballestremów w Gliwicach, foto Edward Wiczorek

ZABRZŃSKIE I RUDZKIE ŚLADY BALLESTREMÓW

Kolonie robotnicze

ZABRZE

Działalność Ballestremów nie ograniczała się jedynie do inwestycji w przemysł. Inwestowano także w ludzi, w ich warunki bytowe, a tym samym – zadowolenie z życia . Wybudowanie osiedla w Rokitnicy sprawiło, że o budownictwie mieszkaniowym Ballestremów zrobiło się głośno. W czasie Ogólnoniemieckiego Kongresu Górniczego we Wrocławiu w 1913 r. osiedle „Castellengo” (Rokitnica), uznano za wzorcowe osiedle patronackie. Przypominało ono troszkę założenia „miasta ogrodu”, gdyż czterorodzinne domy usytuowane były wśród zieleni ogrodów.

ZABRZŃSKIE I RUDZKIE ŚLADY BALLESTREMÓW

Zabrze, osiedle Stara Rokitnica, foto Edward Wieczorek

ZABRZŃSKIE I RUDZKIE ŚLADY BALLESTREMÓW

RUDA ŚLASKA

Nie mniej interesujące **osiedla** koncernu Ballestrema powstały w **Rudzie Śląskiej**: „[Carl Emanuel](#)” (tzw. „**Karmańskie**”), Rudzka Kuźnica, [Kościelna-Staszica](#), Szczęść Boże czy **Poremba**. Kolonie miały zaplecze socjalne w postaci sklepów, punktów pomocy sanitarnej, szkół podstawowych, w późniejszych czasach przedszkoli, a nierzadko także bibliotek. Dla wdów po górnikach zakonnice prowadziły dom opieki. W 1908 r. hrabia zakupił dla swych pracowników pensjonat „Waldesruh” w Głuchołazach, gdzie bezpłatnie uczestniczyli oni w dwutygodniowych turnusach wypoczynkowych. Z myślą o córkach górników koncern uruchomił w Rudzie w 1912 r. szkołę gospodarstwa domowego.

Ruda Śląska osiedle Karmańskie (Carl Emanuel), foto Edward Wieczorek

ZABRZŃSKIE I RUDZKIE ŚLADY BALLESTREMÓW

Ruda Śląska, fragment osiedla Kościelna-Staszica, foto Edward Wiczorek

Ruda Śląska dawna szkoła dla dziewcząt, obecnie Muzeum Miejskie foto Edward Wiczorek

Patronaty kościelne

W swoich dobrach Ballestremowie byli także inwestorami kościołów i klasztorów. Pierwszym był kościół [św. Jana Chrzciciela](#) w Zabrze- Biskupicach z 1857 r., w którym pochowano hrabiego Karola Wolfganga i jego najbliższych. Kolejne świątynie powstały w Rudzie (dziś dzielnicy Rudy Śląskiej): kościół MB Różańcowej z 1869 r., kaplica św. Piusa X z 1870 r. i kościół [św. Józefa](#) z 1904 r. W tym ostatnim pochowano Franciszka Karola – wspomnianego już prezydenta parlamentu).

Ruda Śląska, krypta rodzinna i sarkofag Franza von Ballestrema w kościele św. Józefa, foto Edward Wieczorek

ZABRZŃSKIE I RUDZKIE ŚLADY BALLESTREMÓW

Zabrze - Biskupice, kościół św. Jana Chrzciciela, foto Edward Wieczorek

Zabrze - Biskupice, krypta Ballestremów w kościele św. Jana Chrzciciela, foto Edward Wieczorek